

ברחם, דקדוש מרחם אמו, בין אם הוא תם ובין אם הוא בעל מום.

ובמעשר בהמה כתוב: "העשירי יהיה קדש לא יבקר בין טוב לרע", ודרשינן: טוב – היינו תם, רע – היינו בעל מום.

אבל, כל שקדם הקדשן את מומן, או שנפל בהן מום עובר קודם להקדשן, מום עובר נחשב כמאן דליתיה⁽⁷⁾, ולאחר מכן נולד להם מום קבוע – ונפדו, פטורין מן הבכורה. כי נאמר בקדשים שהוממו ונפדו שיהיה דינם "כצבי וכאיל", וצבי ואיל פטורין מן הבכורה, שהרי מצוות בכורה נאמרה דווקא בבקר וצאן.

ופטורין נמי מן המתנות זרוע לחיים וקבה, שנאמר בהם "שה" – ולא צבי ואיל.

ואינן יוצאין לחולין על ידי פדיון להגזז ולהעבד, שנאמר בפסולי המוקדשין "תזבח ואכלת" ללמד שאין בהן אלא היתר זביחה

ואכילה, אבל גיזה ועבודה לא הותרו בהם.

וילדן שהתעברה בו לפני הפדיון ונולד אחר הפדיון⁽⁸⁾, וחלבן אסור לאחר פדיונו.

והשוחטן בחוץ קודם שנפדו – חייב. והיינו דוקא באופן שהפסול הוא כזה שאילו היה עולה למזבח לא היה יורד,

ועושיין תמורה קודם פדיונו, דכתיב בתמורה "טוב ברע או רע בטוב" משמע דיש דין תמורה לבעל מום שהיה "טוב" בתחילה ונעשה "רע", אך כשקדם מחמץ להקדשן שנינו לעיל שאין עושים תמורה, כי היה "רע" מתחילתו.

ואם מתו מעצמן, שלא שחטן, יקברו ולא יאכלו לכלבים [או משום שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים, או משום שצריך העמדה והערכה לפדיון וכשמתו אי אפשר להעמידם להעריכסם].

במום עובר חלה הקדושה, כי המום עתיד לעבור ואינו נחשב כפודה מהקדש.

ולפי זה נראה שעובר באיסור בהקדשתו, כי האיסור אינו מפני שנפדה מחמת מומו, אלא מפני שמקדיש דבר שיש בו פסול, והפסול קיים, וכל החילוק הוא רק אם נחשב כפדיה או לא – ולענין חלות ההקדש בלבד.

8. רש"י הביא את הגמרא בבכורות [שם] שמדובר באופן שהתעברה קודם שנפדית וילדה אחר הפדיון, ורק באופן זה חל על הולד דיני פסולי המוקדשין, כי אילו נולדו לפני הפדיון פשיטא שאסורין ואפילו קדם מומן להקדשם. ואם התעברה אחרי הפדיון פשיטא שמתרין כצבי וכאיל. וכן ברישא וולד של בהמה שקדם

7. רש"י פירש שמום עובר כמאן דליתיה דמי. וראה במנחת חינוך [רפב] שדן אם עובר בהקדשתו על איסור בל תקדישו שנאמר במקדיש בעל מום.

והנה הגר"ח [איסורי מזבח ג י] הוכיח ממה שחלה קדושה על בעל מום עובר, שאין הטעם שלא חלה קדושה על בעל מום משום שאינו ראוי למזבח, שהרי גם במום עובר נפסל למזבח, ומה שיהיה ראוי אחר כך למזבח אינו מועיל להקדישו כעת, ואיך יועיל לחול עליו אחר כך ההקדש כשיעבור מומו.

אלא בהכרח שאין הקדושה חלה על בעלי מומין, כי קדושת הגוף לא חלה על דבר שיש בו פדיון ובעל מום עומד להפדות מהקדש, ואינו פסול גרידא אלא מפקיע את הקדושה, ולכן